

Jöel Dicker

PRAVDA
O AFÉRE
HARRYHO
QUEBERTA

Velká cena Francúzskej akadémie
a jeden z najlepších románov
roku 2012

Pravda o afére
Harryho Queberta

JOËL DICKER

Pravda o aféře Harryho Queberta

Z francúzštiny preložila
BEATA PANÁKOVÁ

slovar

Copyright © Editions de Fallois/L'Âge d'Homme 2012
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2014
Translation © Beata Panáková 2014

ISBN 978-80-556-0896-9

The translation of this book was kindly
supported by Swiss Arts Council Pro Helvetia.

Táto kniha bola preložená vďaka láskavej
podpore švajčiarskej nadácie Pro Helvetia.

prohelvetia

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná ani šírená v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Svojim rodičom

Deň zmiznutia

(Sobota 30. augusta 1975)

– Policajná centrála, čo máte?

– Haló? Volám sa Debora Cooperová, bývam na Side Creek Lane. Myslím, že som práve videla, ako v lese nejaký muž prenasleduje dievča.

– Čo sa presne stalo?

– Neviem! Stála som pri okne, pozerala som sa smerom k lesu, a zrazu vidím dievča, ako beží pomedzi stromy... A za ňou nejaký muž... Podľa mňa utekala pred ním.

– Kde sú teraz?

– Ja... Už ich nevidím. Sú v lese.

– Hneď k vám posielam hliadku.

Týmto telefonátom sa začali udalosti, ktoré otriasli mestečkom Aurora v New Hampshire. V ten deň zmizla pätnásťročná Nola Kellerganová, miestna obyvateľka.

A nikdy sa po nej nenašla nijaká stopa.

PROLÓG

Október 2008

(33 rokov po zmiznutí)

O knihe všetci hovorili. Nemohol som pokojne prejsť po newyorských uliciach alebo si zabehať v Central Parku, aby ma okoloidúci nespoznali a nepokrikovali: „Aha, to je Goldman! Ten spisovateľ!“ Párkrát sa dokonca niektorí rozbehli za mnou a v behu mi kládli otázky, ktoré im vrtali v hlave: „To, čo tvrdíte vo svojej knihe, je pravda? Naozaj to urobil Harry Quebert?“ V kaviarni vo West Village, kam som chodieval, si niektorí zákazníci bez zábran prisadli k môjmu stolu a pustili sa do rozhovoru: „Práve čítam vašu knihu, pán Goldman, a nemôžem sa od nej odtrhnúť! Už tá prvá bola dobrá, ale táto! Naozaj vám za ňu vycálovali milión dolárov? Koľko máte rokov? Ani tridsať? Tridsiatnik! A už ste zarobili toľko prachov!“ Ešte aj v dome, kde bývam, som vídal vrátnika čítať medzi otváraním dverí, a keď dočítal, zastavil ma pred výťahom a zdôveroval sa mi s ťaživými myšlienkami: „Čo sa to tej Nole Kellerganovej stalo?! Hrôza! Ako vôbec môže k niečomu takému dôjsť? Povedzte, pán Goldman, ako je to možné?“

Mojou knihou sa nadchýnal celý New York. Vyšla pred dvoma týždňami a už to vyzeralo na najviac predaných výtlačkov roka na americkom kontinente. Všetci chceli vedieť, čo sa stalo v Aurore v roku 1975. Hovorilo sa o tom všade: v televízii, v rozhlase, v novinách. Sotva som prekročil tridsiatku a touto knihou, druhou v mojej kariére, som sa stal najznámejším spisovateľom v krajine.

Aféra, ktorá vzrušovala Ameriku a bola východiskom môjho rozprávania, vypukla pred pár mesiacmi, začiatkom leta, keď našli pozostatky dievčaťa, čo zmizlo pred tridsiatimi tromi rokmi.

Tu sa začínajú newhampshirské udalosti, o ktorých hovorím a bez ktorých by malé mestečko Aurora určite zostalo pre celú Ameriku neznáme.

PRVÁ ČASŤ

Choroba spisovateľov

(8 mesiacov pred vydaním knihy)

31

V hĺbinách pamäti

- Prvá kapitola je základ, Marcus. Keď čitateľov nezaujme, neprečítajú si zvyšok knihy. Ako zamýšľate začať?
- Nevie, Harry. Myslíte, že sa mi to niekedy podarí?
- Čo?
- Napísať román.
- Som si tým istý.

Začiatkom roka 2008, teda pol druhu roka po tom, čo som sa vďaka svojmu prvému románu stal miláčikom americkej literárnej scény, postihol ma otrasný záchvat strachu z bielej stránky, syndróm, podľa všetkého celkom bežný u spisovateľov, ktorí zažili rýchly, ohromujúci úspech. Choroba ma neprepadla naraz, zmocňovala sa ma pomaly a zasiahnutý mozog akoby postupne meravel. Pri prvých príznakoch som tomu zámerne neprikladal význam, hovoril som si, že inšpirácia príde zajtra alebo pozajtra, možno neskôr. Ale dni, týždne aj mesiace plynuli, a inšpirácia neprichádzala.

Môj zostup do pekla sa odohral v troch fázach. Prvou fázou, nevyhnutnou pre každý závrtný pád, bol bleskový vzostup: môj prvý román vyšiel v náklade dva milióny výtlačkov, celý náklad sa rýchlo predal, čo ma ako dvadsaťosemročného vynieslo medzi hviezdne úspešných spisovateľov. Bolo to na jeseň roku 2006 a moje meno sa stalo slávne – bolo ma vidieť všade, v televízii, v novinách, na obálkach časopisov. Aj na obrovských reklamných plagátoch na zastávkach metra sa skvela moja tvár. Najprísnejšie kritiky v najvýznamnejších denníkoch východného pobrežia boli jednoznačné: z Marcusa Goldmana bude naozaj veľký spisovateľ.

Jedna-jediná kniha – a otvorila mi dvere do nového života, do života mladých milionárskych hviezd. Odstáhoval som sa od rodičov z Montclairu v New Jersey do luxusného bytu vo Village, starú fordku z tretej ruky som vymenil za čierny Range Rover žiariaci novotou, s dymovými sklami, začal som chodiť do drahých reštaurácií, zvykol som si na služby literárneho agenta, ktorý mi organizoval čas a chodil sa ku mne do nového bytu pozeráť na bejzbal v televízii s obrovskou obrazovkou. Prenajal som si kanceláriu v tesnej blíz-

kosti Central Parku a v nej mi trochu zaľúbená sekretárka Denisa triedila poštu, varila kávu a zakladala do fasciklov dôležité doklady.

Pol roka po vydaní knihy som nerobil nič, len som si užíval sladký nový život. Ráno som sa zastavil v kancelárii a prebehol som články, ktoré o mne priebežne referovali, prečítal som si desiatky listov od obdivovateľov, ktoré každodenne prichádzali a Denisa ich potom triedila do veľkých zakladačov. Potom som – náramne spokojný sám so sebou – usúdil, že som už dosť pracoval, a šiel som sa túlať po manhattanských uliciach. Ľudia, čo prechádzali okolo, si o mne polohlasne hovorili. Zvyšok dňa som využíval nové práva, ktoré mi poskytovala získaná sláva: právo kúpiť si všetko, po čom som túžil, právo na VIP lôžu v Madison Square Garden, odkiaľ som sledoval zápasy Rangers, právo kráčať po červených kobercoch s hudobnými hviezdami, ktorých platne som si v mladosti dychtivo kupoval, právo chodiť s herečkou Lydiou Gloorovou, hlavnou postavou sledovaného televízneho seriálu. Bol som slávny spisovateľ, zdalo sa mi, že mám najkrajšie povolanie na svete. Veril som, že úspech potrvá navždy, a nič som si nerobil z prvých upozornení môjho agenta a môjho vydavateľa, ktorí sa ma usilovali nahnať do práce na druhom románe.

Až počas ďalších šiestich mesiacov som si uvedomil, že vietor sa obrátil. Listy od obdivovateľov prichádzali čoraz zriedkavejšie a na uliciach ma už toľko nezastavovali.

Čoskoro sa okoloidúci, čo ma spoznali, začali vypytovať: „Pán Goldman, o čom bude vaša ďalšia kniha? A kedy vyjde?“ Došlo mi, že sa musím pustiť do práce. Začal som si zapisovať nápady na papieri a nahodil som si do počítača osnovu. Ale nebolo to ktoviečo. A tak som uvažoval o iných nápadoch a načrtnol som ďalšie osnovy. Ani to však za veľa nestálo. Nakoniec som si kúpil nový počítač s nádejou, že ho predávajú aj s dobrými nápadiami a so skvelými námetmi. Ale zbytočne. Potom som skúsil zmeniť metódu. Zmobilizoval som Denisu, aby až do neskorej noci zapisovala, čo som jej diktoval a čo som považoval za veľké myšlienky, duchaplné bonmoty a výnimočné nápady na román. Ale na druhý deň sa mi tie slová zdali banálne, vety kostrbaté a nápady trápne. Vstúpil som do druhej fázy choroby.

V jeseni 2007 prešiel rok od vydania môjho debutu a z druhej knihy som nenapísal ani riadok. Keď už neprichádzali nijaké listy a nebolo čo zakladať, na verejných miestach ma už nikto nespoznával a z veľkých kníhkupectiev na Brodwayi zmizli plagáty s mojím

portrétom, pochopil som, že svetská sláva je poľná tráva. Ba horšie, je to nenásytná beštia a tí, čo ju nekrmia, prídu na to, že ich rýchlo nahradia iní: práve populárni politici, hviezdica z poslednej televíznej reality šou, novoobjavená rocková skupina si uzurpovali pozornosť, ktorá mala patriť mne. Pritom od vydania mojej knihy uplynulo iba kratučkých dvanásť mesiacov – tento podľa mňa smiešne krátky časový úsek sa však podľa všefudského meradla rovnal večnosti. Počas tohto roka len v Amerike prišlo na svet milión detí, milión ľudí zomrelo, niekoľko desiatich tisíc ich zastrelili, pol milióna začalo brať drogy, pribudlo milión milionárov, sedemnášť miliónov si kúpilo nové mobilné telefóny, päťdesiatich tisíc zahynulo pri autonehodách a pri haváriách bolo aj dva milióny vážne či menej vážne zranených. A ja, ja som napísal jedinú knihu.

Vplyvné newyorské vydavateľstvo Schmid & Hanson, ktoré mi za prvý román vyplatilo slušnú sumu a vkladalo do mňa veľké nádeje, prenasledovalo môjho agenta a Douglas Claren zas naháňal mňa. Hovoril mi, že čas tlačí a nevyhnutne musím odovzdať nový rukopis. A ja som sa ho usiloval upokojovať, a tým upokojovať aj seba. Tvrdil som, že môj druhý román sľubne pokračuje, a nie je dôvod na obavy. Ale napriek hodinám a hodinám stráveným v pracovni stránky zostávali prázdne. Inšpirácia sa nebadane vytratila do nenávratna. Večer, keď som nemohol zaspáť, som si v posteli predstavoval, že čoskoro, ešte predtým než sa dožije tridsiatky, Marcus Goldman prestane jestvovať. Táto myšlienka ma tak vydesila, že som sa rozhodol ísť na dovolenku, aby som sa rozptýlil. Doprial som si mesiac v hoteli na Miami, aby som načerpal síl, ako sa vraví, vnútorné presvedčený, že oddych pod palmami vo mne opäť prebudí tvorivého génia. Florida však bola, ako inak, len úporným pokusom o únik. Túto nemilú situáciu zažil už dvetisíc rokov predou mnou filozof Seneca: kamkoľvek ujdete, vaše problémy sa pripoja k batôžine a všade pôjdu s vami. Akoby na potvrdenie týchto snov hneď po príchode na Miami, rovno pred východom z letiska, ku mne pribehol milý kubánsky nosič:

– Vy ste pán Goldman?

– Áno.

– Takže toto je vaše.

A podal mi hrubú obálku s papiermi.

– To sú nepopísané stránky?

– Áno, pán Goldman. Hádám by ste neodišli z New Yorku bez nich?

A tak som strávil ten mizerný mesiac na Floride, zavretý v hotelovom apartmáne, mučivo sám so svojimi démonmi. Súbor v mojom dňom i nocou zapnutom počítači, nazvaný *novyroman.doc*, zostával beznádejne prázdny. Jeden večer som klaviristovi z hotelového baru zaplatil pohárik margarity a vtedy som pochopil, že choroba, ktorou trpím, je v umeleckom prostredí bežná. Klavirista, rozvalený na barovom pulte, mi vykladal, že v živote napísal iba jedinú pieseň a tá pieseň bola bomba. Priniesla mu taký úspech, že už nikdy nedokázal napísať nič iné, a teraz tu zruinovaný a nešťastný živorí a hotelovým hosťom brnká cudzie hity. „Voľakedy som chodil po čertovských turné po najväčších koncertných sálach,“ fňukal zavesený na golieri mojej košele. „Desaťtisíce ľudí vykrikovali moje meno, baby odpadávali, niektoré mi hádzali nohavičky. To bolo niečo!“ Ako psík pooblizoval soľ okolo pohára a pokračoval: „Uisťujem ťa, že je to pravda.“

Bohužiaľ, vedel som, že to je pravda.

Tretia fáza môjho trápenia sa začala návratom do New Yorku. Cestou z Miami som v lietadle čítal článok o mladom autorovi, ktorému práve vyšiel román velebený kritikou, a po pristátí na letisku LaGuardia som videl jeho tvár na veľkých plagátoch v hale, kde sme čakali na batožinu. Život sa zo mňa vysmieval, nielenže na mňa zabudli, horšie – práve ma nahradili. Douglas, ktorý ma prišiel čakať na letisko, bol celý bez seba: Schmid & Hanson už strácajú trepezlivosť, chcú dôkaz, že napredujem, že v dohľadnom čase im budem môcť odovzdať dokončený rukopis.

– Sme na tom zle, – vravel mi v aute cestou na Manhattan. – Povedz, že si sa na Floride pozbieral a že s románom napreduješ! O tom chlapíkovi všetci hovoria... Jeho kniha bude vianočný trháč. A čo ty, Marcus? Čo máš na Vianoce?

– Pustím sa do toho! – zvolal som v panike. – Podarí sa mi to! Urobíme veľkú reklamnú kampaň a bude to! Prvá kniha sa ľuďom páčila, bude sa páčiť aj druhá!

– Nerozumieš, Marc. To sme mohli urobiť ešte pred niekoľkými mesiacmi. To bola stratégia – niešť sa na vlne úspechu a prikrímiť publikum, dať mu, čo chce. Publikum chcelo Marcusa Goldmana, lenže Marcus Goldman si išiel váľať šunky na Floridu, a tak si čitateľa kúpi knihu od iného spisovateľa. Naučil si sa niečo z ekonomie, Marc? Knihy sa stali zameniteľným tovarom: ľudia chcú knižku, ktorá ich baví, pri ktorej si odpočinú, pri ktorej sa rozptýlia. A keď im ju nedáš ty, dá im ju tvoj sused, a ty poputuješ na smetisko.

Vydesený Douglasovými predpoveďami, pustil som sa do práce s neslýchanou vervou – začal som písať o šiestej ráno a zastavil som sa až o deviatej alebo o desiatej večer. Hnaný beznádejou, trávil som celé dni v pracovni neprerušovaným frenetickým písaním, chrľil som slová, súkal vety, hromadil myšlienky. Ale na moje veľké zhrzenie som nevypotil nič použiteľné. Denisa sa celé dni kvôli mne znepokojovala. Nemala čo robiť – nijaké písanie na diktát, nijaká korešpondencia, ktorú by zakladala do fasciklov, ani kávu nemusela variť, a tak sa len prechádzala sem a tam po chodbe, a keď to už nemohla vydržať, zabúchala mi na dvere.

– Prosím vás, Marcus, otvorte! – nariekala. – Vyjdite z kancelárie, chodte sa trochu poprechádzať do parku. Dnes ste ešte nič nejedli!

– Nie som hladný! Nie som hladný! – hulákal som. – Nič som nenapísal, nebudem jesť!

Denisa takmer vzlykala.

– Nehovorte také strašné veci, Marcus! Skočím vám do lahôdok na rohu po sendvič s rozbifom, ten máte rád! Hneď to bude! Hneď to bude!

Zdrapla kabelku, počul som, ako beží k vchodovým dverám, potom cvála po schodoch, akoby jej náhlenie niečo zmenilo. Konečne som si totiž v celom rozsahu uvedomil tragiku situácie. Napísať knihu z ničoho mi prichodilo veľmi ľahké, ale teraz, keď som už bol na vrchole, teraz musím zapojiť talent a zopakovať vyčerpávajúci výstup k úspechu, znova napísať dobrý román – a na to som sa necítil. Ničila ma spisovateľská choroba a nemal mi kto pomôcť. Tí, ktorým som sa zdôveril, mi vraveli, že to nič nie je, že je to celkom bežné, a keď nenapíšem knihu dnes, napíšem ju zajtra. Skúsil som ísť na dva dni pracovať do Montclairu k rodičom, do svojej bývalej izby, kde som našiel inšpiráciu na prvý román. Ale tento pokus sa skončil polutovaniahodným fiaskom, na ktorom má možno istý podiel moja matka, lebo celé dva dni presedela vedľa mňa, neprestajne sa mi dívala na obrazovku počítača a opakovala: „Je to výborné, Markie.“

– Mami, nenapísal som ani riadok! – zvolal som nakoniec.

– Ale ja cítim, že to bude výborné.

– Mami, keby si ma nechala samého...

– Prečo samého? Bolí ťa brucho? Potrebuješ si uľaviť? Predo mnou môžeš, chrobáček. Som tvoja matka.

– Nie, nemám vetry, mami.

– A nie si hladný? Dáš si palacinky? Koláč? Niečo slané? Praženičku?

- Nie, nie som hladný.
- Prečo teda mám odísť? Chceš povedať, že prítomnosť ženy, ktorá ťa priviedla na svet, ťa vyrušuje?
- Nie, nevyrušuješ ma, ale...
- Ale čo?
- Nič, mami.
- Potreboval by si dievča, Markie. Myslíš si, že neviem, že si sa rozišiel s tou seriálovou herečkou? Ako sa to volá?
- Lydia Gloorová. Ale vlastne sme ani spolu vážne nechodili, mami. Bola to iba epizóda.
- Epizóda, epizóda! To sú dnešní mladí. Samé epizódy a v päťdesiatke sú holohlaví a bez rodiny!
- Ako to súvisí s plešinou, mami?
- Nijako. Ale zdá sa ti normálne, keď sa o tom, že s niekým žiješ, dozviem z časopisu? Ako môže toto urobiť syn matke, čo? Predstav si, tesne pred tvojím odchodom na Floridu idem k Scheingetzovi – nie k mäsiarovi, ku kaderníkovi – a všetci sa tam na mňa nejako čudne pozerajú. Pýtam sa, čo sa deje, a tu mi pani Bergová spod helmy otrčí rozčítaný časopis a si tam na fotke s tou Lydiou Gloorovou, ako idete spolu po ulici, a titulok, že ste sa práve rozišli. Všetci v kaderníctve vedeli, že ste sa rozišli, a ja som ani nevedela, že spolu chodíte! Samozrejme, nechcela som vyzerat' hlúpo, a tak som povedala, že to bolo veľmi milé žieňa a často ste k nám chodili na večeru.
- Mami, nehovoril som ti o nej, lebo to nebolo nič vážne. Nebola tá správna, chápeš.
- Ale nikdy to nebude tá správna! Nestretávaš sa so slušnými ľuďmi, Markie! V tom je problém. Myslíš, že televízne herečky dokážu viesť domácnosť? Predstav si, včera som v samoobsluže stretla pani Emersonovú, jej dcéra je tiež slobodná. Pasaovala by k tebe. A má veľmi pekné zuby. Čo keby som ju k nám pozvala?
- Nie, mami. Rád by som pracoval.
- Vtom niekto zazvonil.
- To sú asi ony, – povedala matka.
- Akože, *to sú ony*?
- Pani Emersonová s dcérou. Povedala som im, aby sa zastavili na čaj o štvrtjej. Sú presne štyri. Správna žena je vždy presná. Nie je ti hneď sympatická?
- Ty si ich pozvala na čaj? Pošli ich preč, mami. Nechcem sa s nimi stretnúť. Musím napísať román, dočerta! Nie som tu kvôli olovrantom, musím napísať román!

– Och, Markie, naozaj potrebuješ dievča. Dievča, s ktorým sa zasnúbiš a potom sa s ním oženiš. Máš plnú hlavu kníh, mal by si už myslieť na manželstvo...

Nikto nechápal vážnosť situácie. Bezpodmienečne som musel napísať novú knihu, už len preto, aby som dodržal zmluvu, ktorú som mal s vydavateľstvom. Ešte v januári 2008 si ma Roy Barnaski, všemocný riaditeľ Schmid & Hanson, zavolať do svojej kancelárie na päťdesiatom prvom poschodí mrakodrapu na Lafayette Street, aby ma napomenul. „Tak čo, Goldman, kedy budem mať na stole váš nový rukopis?“ štekal. „Máme zmluvu na päť kníh, takže sa pustíte do roboty, a rýchlo! Potrebujeme výsledky, potrebujeme obrat! Nedodržiavate termíny! Meškáte! Videli ste toho chlapíka, čo vydal knihu pred Vianocami? Nahradil vás! Jeho agent hovorí, že už dokončuje druhý román. A vy čo?! Vy nás pripravujete o peniaze! Rozhýbte sa a dobehnite, čo sa dá! Do toho! Napíšte dobrú knihu, a zachráňte si kožu. Dávam vám ešte šesť mesiacov, čakám do júna.“ Mám napísať knihu za šesť mesiacov, a pritom som už pol druhu roka zablokovaný. Hrozné. Ba ešte horšie – keď mi Barnaski dával termín, nehovoril o následkoch, aké mi hrozia pri nedodržaní zmluvy. To si vzal na starosť Douglas o dva týždne, pri neviem koľkej debata u mňa v byte: „Musíš písať, starec, už sa z toho nevyvlečieš. Podpísal si päť kníh! Päť kníh! Barnaski zúri, stráca trpezlivosť... Povedal, že počká do júna. A vieš, čo sa stane, keď zlyháš? Zrušia s tebou zmluvu, poženu ťa pred súd a oškľbú ťa dohola! Oberú ťa o všetky prachy a môžeš si vyškrtnúť sladký život, pekný byt, talianske topánky, pompézny autiak – nebudeš mať nič. Vycicajú ťa.“

A tak je zo mňa, z minuloročnej novej hviezdy na literárnom nebi tejto krajiny, odteraz beznádejný prípad, celoamerický vydavateľský cudzopasník. Poučenie číslo dva: sláva nielenže je nestála, ale má aj neblahé dôsledky. Po Douglasovom varovaní som nasledujúci večer zdvihol telefón a vytukal som číslo jediného človeka, ktorý by ma mohol dostať z kaše: Harryho Queberta, môjho bývalého profesora na univerzite, jedného z najčítanejších a najuznávanejších spisovateľov Ameriky, s ktorým sme sa zblížili pred pätnástimi rokmi, keď som bol jeho študentom na Burrowskej univerzite v Massachusetts, a zostali sme priateľmi.

Je to už takmer rok, čo sme sa nevideli, a takmer tak dlho som mu ani netelefonoval. Zavolať som mu domov, do Aurory v New Hampshire.

– Ach, Marcus, ste to naozaj vy? – uštipačne zatiahol, keď začul môj hlas. – Neuveriteľné. Odkedy ste hviezdou, už sa ani neohlásite. Skúšal som vám volať asi pred mesiacom, ale zodvihla sekretárka a povedala, že pre nikoho nie ste prítomný.

– Som v kaši, Harry, – povedal som sčista-jasna. – Asi už nie som spisovateľ.

Okamžite zvažnel.

– Čo to tárate, Marcus?

– Neviem, o čom písať. Skončil som. Prázdna strana. Už celé mesiace. Možno aj rok.

Srdečne a upokojujúco sa rozosmial:

– Mentálny blok, Marcus, to je mentálny blok! Prázdne stránky sú rovnaká hlúposť ako sexuálne zlyhanie pri vidine perfektného výkonu. Panika z geniality! Presne ako keď vám zmäkne vtáčik počas fúrikovania s nejakou vašou obdivovateľkou, ktorej chcete za každú cenu dopriať orgazmus merateľný podľa Richterovej stupnice. Kašlite na genialitu, stačí správne klásť slová. Genialita príde sama.

– Myslíte?

– Som si tým istý. Musíte však obmedziť mondénne večierky a recepcie. Písanie je vážna vec. Dúfal som, že som vám to vtĺkol do hlavy.

– Ale ja driem ako kôň! Robím v jednom kuse, a je mi to nanič!

– Tak vám asi chýba vhodné prostredie. New York je krásny, ale veľmi rušný. Čo keby ste prišli sem, ku mne, ako keď ste boli môj študent?

Utiahnuť sa a zmeniť vzduch. Nikdy mi nijaké pozvanie neprišlo väčšmi vhod. Odišť z New Yorku a na pokojnom americkom vidieku v spoločnosti starého učiteľa nájsť inšpiráciu na nový román – presne to som potreboval. A tak som o týždeň, v polovici februára 2008, odišiel do Aurory v New Hampshire. Bolo to pár mesiacov pred dramatickými udalosťami, ktoré sa vám tu chystám vyrozprávať.

*

Pred aférou, ktorá v lete roku 2008 otriasla celou Amerikou, nikto o Aurore nepočul. Je to malé mestečko na pobreží oceánu, štvrt hodiny cesty od hranice s Massachusetts. Na hlavnej ulici je kino, kde premietajú filmy vždy s určitým oneskorením v porovnaní s ostatnými kinami v krajine, potom pár obchodov, pošta, policajná stanica a zopár reštaurácií a barov, medzi nimi aj zapamätaniahodný

denný bar Clark. Všade naokolo sú pokojné obytné štvrte s vilkami z farbených latiek, s bridlicovými strechami a s prívetivými markízami, obklopenými udržiavanými trávnikmi. Je to Amerika v Amerike, obyvatelia tu ani nezamykajú dvere; takéto pokojné miesto, kde sa človek cíti chránený pred všetkým na svete, môže jestvovať iba v Novom Anglicku.

Dobre som Auroru poznal, lebo za študentských čias som tam často chodieval k Harrymu na návštevu. Býval v nádhernom dome z kameňa a z borovicovej guľatiny, ktorý stál za mestom neďaleko cesty číslo 1, smerom na Maine, v morskom zálive označenom na mapách ako Goose Cove. Bol to dom spisovateľa, týčil sa nad oceánom, mal terasu vystavenú slnku a schody zostupujúce rovno na pláž. V okolí boli samé nedotknuté prírodné zátišia – hustý les, skupiny okruhliakov a mohutných skál, vlhké machnaté húštiny papradia, zopár vychádzkových cestičiek pozdĺž piesočnatého brehu. Človek by mohol mať dojem, že je na kraji sveta, keby nevedel, že je len pár kilometrov od civilizácie. Ľahko si bolo možné predstaviť, ako starý spisovateľ na terase tvorí svoje veľdiela, inšpirovaný burácaním oceánu a západom slnka.

New York som opustil 10. februára 2008 vo vrcholnej tvorivej kríze. Krajina už vrela predprípravami na prezidentské voľby: *Super Tuesday* (výnimočne prebehol vo februári, a nie v marci, čo tiež dokazovalo, že tento rok nebude ako iné) pred pár dňami priniesol republikánsky mandát senátorovi McCainovi, zatiaľ čo u demokratov ešte zúrili boj medzi Hillary Clintonovou a Barackom Obamom. Do Aurory som išiel autom bez zastávky. Túto zimu dosť snežilo a krajina okolo mňa sa skvela bielobou. V New Hampshire sa mi páčilo, páčil sa mi pokoj, mohutné lesy, jazerá s leknami, kde sa v lete dalo kúpať a v zime korčuľovať, páčilo sa mi, že sa tu neplatilo clo ani daň z príjmu. Bol to pre mňa slobodomyselný štát a jeho heslo ŽIŤ SLOBODNE, ALEBO UMRIEŤ, vyrazené na poznávacích značkách áut, čo ma predbiehali na diaľnici, dobre vystihovalo silný pocit slobody, ktorý som zažíval pri každom pobyte v Aurore.

Spomínam si, že aj v ten deň, keď som uprostred studeného hmlistého popoludnia prišiel k Harrymu, hneď ma zaplavil pocit vnútorného pokoja.

Harry ma čakal vo dverách pod portikom, zababušený do hrubého zimníka.

Keď som vystúpil z auta, vykročil mi naproti, položil mi ruky na plecía a obdaroval ma širokým, povzbudzujúcim úsmevom.

- Čo sa deje, Marcus?
- Nevieľ, Harry...
- No tak, no tak. Vždy ste boli veľmi citlivý.

Ešte predtým než som sa vybalil, usadili sme sa v salóne, aby sme sa trochu pozhovárati. Uvaril nám kávu. V kozube praskal oheň, vnútri bolo príjemne teplo, cez veľký sklenený výklenok som videl rozbúrené more bičované ľadovým vetrom a mokrý sneh padajúci na skaliská.

- Zabudol som, že je tu až tak krásne, – vzdychol som.
- Prikývol.

– Uvidíte, môj milý Marcus, ako sa o vás postarám. Vysedíte tu skvelý román. Nerobte si ťažkú hlavu, takéto ťažké chvíle zažili všetci dobrí spisovatelia.

Jeho pokojný a dôveryhodný výraz som dobre poznal. Harry bol človek, u ktorého som nikdy necítil váhavosť, bol charizmatik, sebaistý, už jeho prítomnosť vyžarovala prirodzenú autoritu. Blížil sa k sedemdesiatke a vyzeral veľmi dobre s tou hustou šticou vždy upravených strieborných vlasov, so širokými plecami a s pevným telom, ktoré prezrádzalo dlhoročný boxerský tréning. Boxoval, a práve vďaka tomuto športu, ktorému som sa aj ja usilovne venoval, sme sa na Burrowskej univerzite zblížili.

Puto, ktoré nás s Harrym spájalo a ku ktorému sa vo svojom rozprávaní budem stále vracáť, bolo veľmi silné. Do môjho života vstúpil v roku 1998, keď som prišiel na Burrowskú univerzitu v Massachusetts. Vtedy mal päťdesiatšesť rokov a už pätnásť rokov bol pýchou Katedry literatúry tejto skromnej pokojnej vidieckej univerzity, plnej sympatických a zdvorilých študentov. Slávneho spisovateľa Harryho Queberta som dávno poznal podľa mena, tak ako všetci. Na Burrowse som stretol Harryho – prosto Harryho, ktorý sa mal napriek vekovému rozdielu stať jedným z mojich najbližších priateľov a ktorý ma naučil, ako sa stať spisovateľom. Sám sa etabloval ako spisovateľ v polovici sedemdesiatych rokov svojou druhou knihou *Korene zla*. Predalo sa z nej pätnásť miliónov exemplárov a získala dve prestížne literárne ceny: National Literary Award a National Book Award. Odvtedy pravidelne vydával romány a mal mesačnú rubriku s úžasnou sledovanosťou v *Boston Globe*. Bol uznávaným predstaviteľom americkej inteligencie, jeho názory na politiku zavážili, pozývali ho prednášať, bol čestným hosťom na najvýznamnejších kultúrnych podujatiach. Požíval všeobecnú úctu, bol pýchou celej krajiny, predstavoval to najlepšie, čo Amerika má. Keď som